

אללי, נישום אני

מה קורה לנישום הבלתי־מתוחכם המוצא את עצמו נופל למלכודות אנטי־תכנוניות שבכלל לא נועדו

לו ולשכמותו / רו"ח נדב הכהן

מועדפת. הנישומים המתוחכמים יודעים, במקרים שכאלו, לנתב את ההכנסה המועדפת למסגרת נפרדת ונטולת הוצאות.

הנישומים הבלתי־מתוחכמים, שאינם ערים לאפשרויות שפתוחות בפניהם, עלולים למצוא את עצמם משלמים מס מיותר, שעה שפקיד השומה יפעיל את סמכותו ויטען לייחוס הוצאות "טכני", אף על פי שלא מדובר בהוצאות שנגרמו בשל ההכנסה המועדפת.

תאונות מס

תקלות המס המכאיבות ביותר מתרחשות כאשר נישומים בלתי־מתוחכמים פוסעים קוממיות, בתום לב גמור, הישר לתוך מלכודות המס, שלא נועדו להם מלכתחילה. הנה כמה מהן:

יחיד שמכר דירת מגורים בעיסקה שהיתה אמורה להיות פטורה ממס, עלול למצוא את עצמו מחויב במס שבח אך ורק בשל הוראה "אנטי־תכנונית" שלא היה מודע אליה (למשל; תקופת צינון אוטומטית עקב מתנה שנתקבלה מקרוב, שימוש בדירה לפני מכירתה שלא למגורים, מכירת חלק

מהזכויות בדירה ועוד).

מי שממש בחודש דצמבר נכס הון והפיק רווח החייב במס, ובחודש שלאחר מכן מימש נכס הון אחר בהפסד הון הניתן לקיזוז, יחויב בתשלום מס מיותר שניתן היה להימנע ממנו על נקלה (מימוש הנכס השני לפני הראשון).

יחיד תושב ישראל שנתן במתנה נכס הון (לא מקרקעין) בתום לב לקרובו, מבלי שהיה ער לכך שפקיד השומה רשאי לקבוע שמקבל המתנה הוא תושב חוץ לצורכי מס. במקרה שכזה, יוטל בישראל מס רווח הון על נותן המתנה, גם אם לא קיבל תמורה כלשהי.

מקובל לטעון, כי אי ידיעת החוק אינה פוטרת מעונש. בכל זאת נשאל האם ראוי לפעול בהתאם לנורמה המקובלת (הפוגעת בעיקר בפחות מתוחכמים שבינינו), שעה שאדם מן היישוב אינו מסוגל בעליל לפסוע בבטחה בשדות הציד הנצחיים של חוקי המס. ///

מי שאינו נמנה על חסידיה המושבעים של שיטת המס הנהוגה במחוזותינו, מודע בוודאי לכך שלא כל נישום הוא בהכרח אחד מל"ו הצדיקים, ועל כן ניתן להתייחס לכאורה בהבנה לאמצעים המגוונים הננקטים על ידי המחוקק ו/או על ידי רשות המיסים, שתכליתם הגדלת "עוגת המס".

דא עקא, שבמקרים רבים פגיעתם של האמצעים הללו בנישומים הבלתי־מתוחכמים היא קשה ומכאיבה שלא לצורך, שעה שאלה המרבים לעשות שימוש בתכנוני המס היצירתיים, מוצאים בדרך כלל מרפא לכל מגיפה "אנטי־תכנונית". הנה מספר מקרים של הטלת מס מיותרת, וכל הנישומים הבלתי־מתוחכמים נקראים לשמור ולהישמר מהם כמיטב יכולתם.

קיזוז הפסדים בשוק ההון

הפסד הון שמומש במכירת נייר ערך (לרבות אג"ח, יחידת השתתפות בשותפות נפט, זכות באיגוד מקרקעין ועיסקה עתידית), שאילו היה רווח הון היה מתחייב במס, יקוזז תחילה נגד רווח הון ריאלי, וכל שקל של היתרה יקוזז כנגד 3.5 שקלים של "סכום אינפלציוני חייב" (המחושב במכירת נכסי הון, שיום רכישתם לפני 1.1.1994).

לעניין זה רואים שבח, כאילו היה רווח הון. משנת 2006 ניתן לקזז הפסד הון, שהיה לאדם במכירת נייר ערך בשנת המס, באותה שנת מס, גם כנגד הכנסה מריבית או מדיבידנד, מאותו נייר ערך; או הכנסה מריבית או מדיבידנד מניירות ערך אחרים, ובלבד ששיעור המס ההיפותטי עליהן לא עולה על 25%.

נישום המנהל את תיק השקעותיו בסניף אחד בבנק ישראלי (או על ידי חברת השקעות ישראלית) יקבל מן הסתם נתונים מרוכזים בכל שנת מס,

שיאפשרו לו לנצל את הפסדיו בשוק ההון. נישומים שאיתרע מזלם והשקיעו בניירות ערך במספר מקומות (שלא לדבר על אלו שהשקיעו בחו"ל) יידרשו בוודאי לשרותיהם הצמודים (והיקרים) של מומחי המס, שעל פיהם יישק דבר. נישום שלא ינהג כך עלול להפסיד את הפסדיו, כולם או מקצתם, ובמקרים מסוימים אף עלול להימצא מואשם בעבירה על חוקי המס.

ייחוס הוצאות

בהתאם להוראות סעיף 18(ג) לפקודת מס הכנסה יש לייחס הוצאות, שבהן עמד אדם לשם השגת הכנסה מועדפת (הכנסה שנקבע לה שיעור מס מיוחד או שהיא פטורה ממס), כנגד אותה הכנסה. ככל שמדובר בהוצאות ספציפיות, הדבר מובן ומוצדק. העניין מסתבך כאשר מדובר בהוצאות שאינן ספציפיות, שנושא בהן נישום שהיתה לו באותה שנת מס הכנסה חייבת "רגילה" וגם הכנסה

הכותב הוא שותף במשרד רוזנסקי, הליפי, מאירי וחבר הוועד המרכזי של לשכת רואי חשבון